

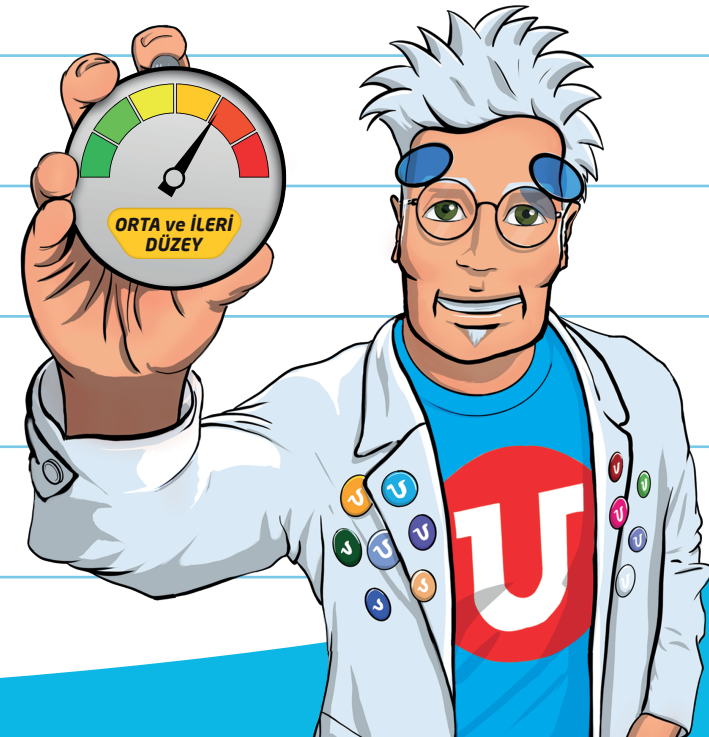

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Edebiyat Soru Bankası

Dil Bilgisi
(Edat, Bağlaç, Ünlem)

FATMA GÜL ÖRS

EDAT - BAĞLAÇ - ÜNLEM

EDAT

BAĞLAÇ

ÜNLEM

EDATCİLGEÇ

Tek başlarına anlamları olmayan, başka kelimelerle öbikleşerek değişik ve yeni anlam ilgileri kuran, birlikte kullanıldıkları kelimelere cümlede anlam ve görev kazandıran sözcüklere denir.

Başlıca Edatlar: Gibi, göre, için, kadar, üzere, rağmen, karşın, mi, ötürü, sadece, yalnız, ancak, ile, ötürü, -den dolayı, -e kadar, -e karşı, -e dek, -e doğru...

Örnek:

- Resim yapmak için tuval ve yağlı boya aldım.

Kattığı anlam:

Edat öbeği:

•Saat 14.00 gibi seni almaya gelirim.

Kattığı anlam:

Edat öbeği:

•Buz gibi suyu bir dikişte içti.

Edat öbeği:

Kattığı anlam:

•İzmire'e gitmek üzere yola çıktık.

Edat öbeği:

Kattığı anlam:

•Bu iş akşama kadar bitmiş olsun.

Edat öbeği:

Kattığı anlam:

- Okula servisle gidiyorum.

Edat öbeği:

Kattığı anlam:

BAĞLAÇ

Eş görevli sözcükleri ve sözleri, cümleleri birbirine bağlayan; tıpkı edatlar gibi tek başına anlamı olmayan sözcüklerdir.

Başlıca bağlaçlar: de, ki, ve, veya, ya da, ile, ama, fakat, yalnız, meğer, ancak, çünkü, mademki, halbuki, oysaki, belki, meğerki, illaki, demek ki, eğer ki, ne var ki...

Tekrarlı bağlaçlar: ya...ya..., hem...hem..., ne...ne..., ister...ister...

Örnek:

- Güzel **ve** keyifli bir gün geçirdik.
- Bu eğlenceli turnuvada öğrenciler**le** öğretmenler yarıştı.
- Seni aradım **fakat** telefonun kapalıydı.
- Metin'le görüşemedim **çünkü** il dışına çıkmış.
- Bizimle gelebilirsin **yalnız** önce ödevlerini bitir.
- İşlerimi bitirdim **üstelik** yemeğimi de yedim.

- Ne ödevlerini yapıyor ne kitap okuyor.
- İster müdür yardımcısını arayalım ister müdürü, sonuç değişmeyecek.
- İzmir’de hem arkadaşımı ziyaret edeceğim hem alışveriş yapacağım.

Not

- “ise” bağlacı ek filin şart çekimiyle karıştırılabilir.
- Birçok çalışan işten kaytarıyor, o ise durmadan çalışıyordu.
- Erken ödeme yaparsanız 500 TL indirimden yararlanırsınız.

Örnek:

- Bana birazcık güveniyorsa bu tip kuşkular taşımaz. (ek filin şart çekimi)

UYARILAR

ile : Bu sözcük hem bağlaç hem edat olma özelliğine sahiptir.

Edat mı bağlaç mı olduğunu şu şekilde anlayabiliriz:

- “İle” sözcüğü bağlaçsa yerine “**VE**” bağlacı kullanılabilir.

Örnek:

Ahmet ile Güzin evlendiler. / Ahmet ve Güzin evlendiler.

- “İle” sözcüğü edatsa yerine “VE” bağlacı kullanılamaz.

Ahmet, Güzin ile evlendi. / Ayşe, Güzin ve evlendi.

yalnız/ancak : Yalnız ve ancak sözcükleri de hem bağlaç hem edat olma özelliğine sahiptir.

Edat mı bağlaç mı olduğunu şu şekilde anlayabiliriz:

- Ancak veya yalnız sözcüklerinin yerine “FAKAT” bağlacını kullanabiliyorsak bu sözcükler bağlaçtır.

Örnek:

İstanbul'a gittim **ancak/yalnız** hiçbir yeri gezemeden döndüm.

İstanbul'a gittim **fakat** hiçbir yeri gezemeden döndüm.

- **Ancak veya yalnız** sözcüklerinin yerine "**SADECE**" edatını kullanabiliyorsak bu sözcükler edattır.

Oraya **ancak/yalnız** tekne ile gidilebiliyor. / Oraya **sadece** tekne ile gidilebiliyor.

Not:

Yalnız sözcüğü, cümlede edat ve bağlacın dışında zarf, sıfat gibi sözcük türleri olarak da kullanılabilir.

Örnek:

Yalnız taş duvar olmaz.

- Seninle yalnız görüşmek istiyorum. (zarf)

Not:

ÜNLEM: Duyguların daha iyi bir biçimde anlatılmasını sağlayan sözcük veya sözlerdir. Kimi sözcükler başlı başına ünlemken kimileri içinde bulunduğu cümleye göre ünlem niteliği kazanabilir.

Asıl Ünlemler:

Asıl Ünlemler:

Örnek:

Hey, denizde fazla açılma!

Tüh! Şimdi ne yapmalıyız?

Hişt! Biraz sessiz olun.

Vah zavallı kadın! Evlatları onunla ilgilenmiyor.

Cümlede ünlem değeri kazanan sözcükler ve sözler:

Çocuklar! Bahçeden çıkmayın.

Yaşasın! Akşam halamla sinemaya gideceğiz.

UYARI: Ünlem işareti ünlem belirten sözcüğün sonunda kullanılabileceği gibi cüm-
lenin sonunda da kullanılabilir:

Örnek:

- Eyvah! Anahtarı düşürmüştüm.
- Eyvah, anahtarı düşürmüştüm!

Not:

Yansıma sözcükler de ünlem olarak kullanılabilir.

Örnek:

Birdenbire bir ses işittik: Güm!

